

Національний
банк України

Результати опитування керівників
підприємств **Тернопільської**
області щодо їх ділових очікувань*

I квартал 2020 року

**Опитування проводилося до
встановлення карантинних заходів**

* Надані результати є відображенням лише думки респондентів – керівників підприємств Тернопільської області в I кварталі 2020 року і не є прогнозами та оцінками Національного банку

Результати опитування підприємств Тернопільської області в I кварталі 2020 року свідчать про високі очікування респондентів щодо економічного зростання в Україні та розвитку власних підприємств у наступні 12 місяців. Прогнозувалася помірна інфляція та збереження девальваційних процесів на поточному рівні¹.

У наступні 12 місяців керівниками підприємств області очікувалося:

- **зростання обсягів виробництва товарів та послуг в Україні:** баланс відповідей – 36.4% (темпи зростання залишалися одними з найвищих серед регіонів) (у попередньому кварталі – 45.5%) (графік 1), у цілому по Україні – 10.4%;
- **помірне зростання цін на товари та послуги:** 81.8% респондентів очікували, що зростання цін не перевищить 6.0%, у цілому по Україні – 68.5%. **Головними чинниками інфляції** респонденти назвали витрати на виробництво та курс гривні до іноземних валют (відмітили по 54.5% опитаних) (графік 2);
- **девальвація національної валюти:** знецінення гривні відносно долара США, як і в попередньому кварталі, очікували 54.5% респондентів, у цілому по Україні – 65.2%;
- **поліпшення фінансово-економічного стану своїх підприємств** високими темпами: баланс відповідей – 45.5% (найвищий рівень серед регіонів) (у попередньому кварталі – 30.0%), у цілому по Україні – 16.9% (таблиця);
- **прискорення зростання загальних обсягів реалізації виробленої продукції:** баланс відповідей – 54.5% (у IV кварталі 2019 року – 33.3%) (таблиця), у тому числі обсягів реалізації на зовнішньому ринку: баланс відповідей – 75.0% (у IV кварталі 2019 року – 66.7%). У цілому по Україні прогнозувалося зростання обсягів реалізації нижчими темпами – 23.0% та 17.5% відповідно;
- **значне прискорення зростання інвестиційних видатків як на виконання будівельних робіт, так і на машини, обладнання та інвентар:** баланси відповідей – 40.0% та 45.5% (у попередньому кварталі – 20.0% та 10.0% відповідно). У цілому по Україні прогнози щодо зростання обсягу інвестицій стримані: баланси відповідей – 2.4% і 14.1% відповідно;
- **зростання кількості працівників** на своїх підприємствах: баланс відповідей – 9.1% (у IV кварталі 2019 року – 0.0%) (графік 4). У цілому по Україні прогнозувалося скорочення кількості працівників – «мінус» 3.9%;
- **уповільнення зростання цін на товари/послуги, що купують та продають підприємства:** баланси відповідей – 63.6% та 36.4% відповідно (у попередньому кварталі – 72.7% та 70.0% відповідно) (графік 6). На подорожчання товарів/послуг власного виробництва найбільше впливатимуть курс гривні до іноземних валют та вартість трудових ресурсів (графік 7);
- **уповільнення зростання витрат як на одиницю продукції, так і на оплату праці одного найманого працівника:** баланси відповідей – 54.5% та 63.6% відповідно (у IV кварталі 2019 року – 70.0% та 90.0% відповідно) (графіки 4, 6).

Головним чинником, що стримує спроможність підприємств нарощувати виробництво, респонденти назвали брак обігових коштів. Високо оцінено також вплив недостатнього попиту та нестабільної політичної ситуації (графік 5).

Очікувалося значне зростання потреби в позикових коштах найближчим часом (графік 8). 45.5% опитаних підприємств планували брати банківські кредити та надавали перевагу національній валюті. Умови доступу до банківських кредитів, за оцінками респондентів, останнім часом не змінилися (графік 9). Занадто високі ставки за кредитами – головний стримуючий чинник залучення кредитних ресурсів (графік 10).

Усі респонденти області зазначили, що не мають проблем із проведенням операцій з коштами, розміщеними на банківських рахунках (у цілому по Україні – 96.6%).

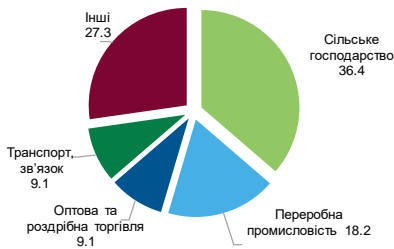
Оцінки респондентів щодо стану підприємств на момент опитування (графік 3):

- **поточний фінансово-економічний стан добрий:** баланс відповідей – 9.1% (оцінки значно нижчі порівняно з попереднім кварталом – 54.5%). У цілому по Україні баланс відповідей – 9.7%;
- **рівень залишків готової продукції власного виробництва залишається нижчий, ніж нормальний:** баланс відповідей – «мінус» 28.6% (у попередньому кварталі – «мінус» 40.0%);
- **ресурси вільних виробничих потужностей зменшилися.** Підприємства області неспроможні задовольнити неочікуване збільшення попиту за рахунок власних ресурсів: баланс відповідей – «мінус» 20.0% (у IV кварталі 2019 року – 0.0%).

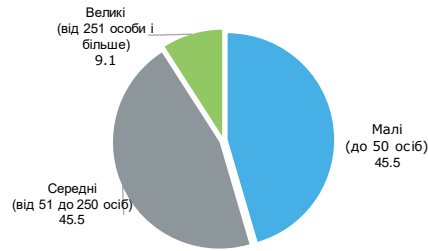
¹ Опитування проводилося до встановлення карантинних заходів.

Паспорт вибірки^{2,3}

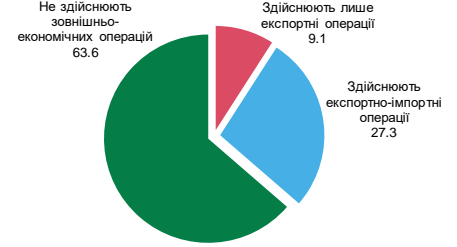
Розподіл респондентів за основним видом діяльності підприємств (за КВЕД), %

Розподіл респондентів за розміром підприємств за кількістю працівників, %

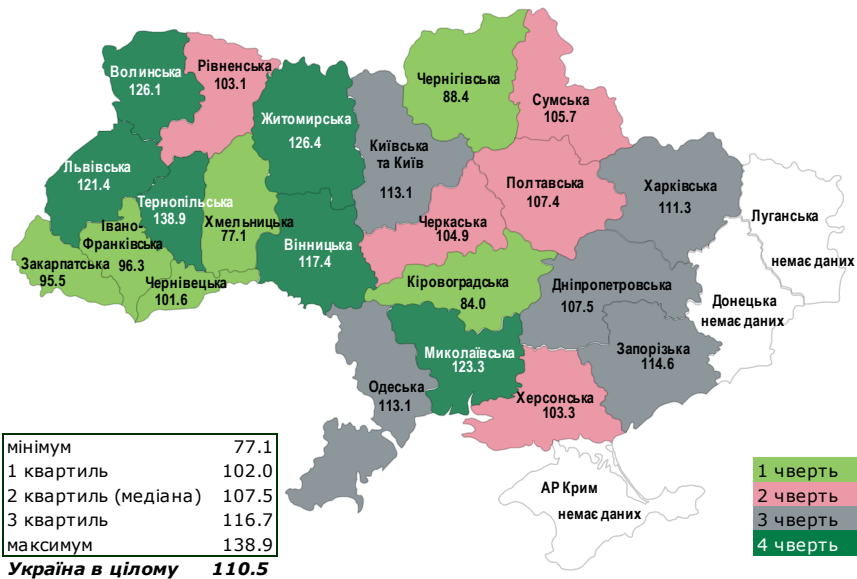

Розподіл респондентів за напрямом діяльності, %

- період проведення – 04 лютого – 04 березня 2020 року;
- опитано всього 11 підприємств;
- репрезентативно за таким видом економічної діяльності, як сільське господарство.

Індекс ділових очікувань на наступні 12 місяців за областями⁴, %

*кuartиль - значення ознаки, яка ділить ранжовану сукупність значення показника (ІДО) на чотири рівновеликі частини;
**медіана - значення ознаки, яка розміщується в середині ранжованої сукупності і поділяє її на дві рівні частини.

Таблиця. Очікування підприємств Тернопільської області щодо ділової активності (за складовими)

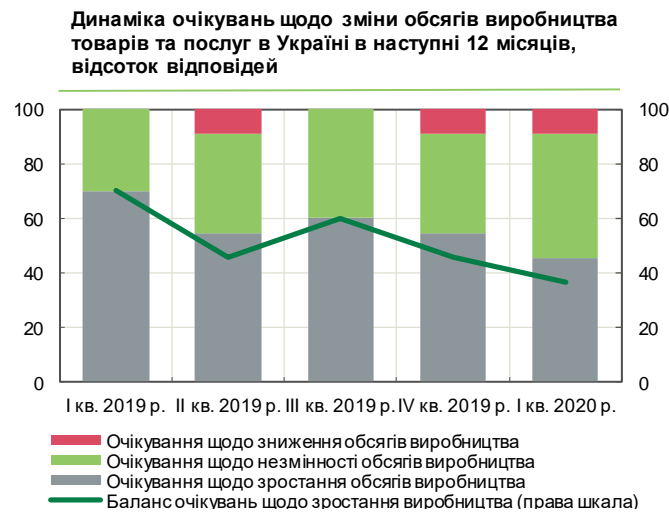
Очікування респондентів у наступні 12 місяців щодо:	Баланси відповідей, %				
	I кв. 2019 р.	II кв. 2019 р.	III кв. 2019 р.	IV кв. 2019 р.	I кв. 2020 р.
фінансово-економічного стану	40.0	30.0	55.6	30.0	45.5
загальних обсягів реалізації продукції власного виробництва	80.0	54.5	66.7	33.3	54.5
інвестиційних видатків на проведення будівельних робіт	22.2	9.1	-11.1	20.0	40.0
інвестиційних видатків на машини, обладнання та інвентар	60.0	45.5	11.1	10.0	45.5
кількості працівників	-11.1	-18.2	-11.1	0.0	9.1

² Вибірка формується пропорційно внеску регіону і виду економічної діяльності у виробництво валової доданої вартості України.

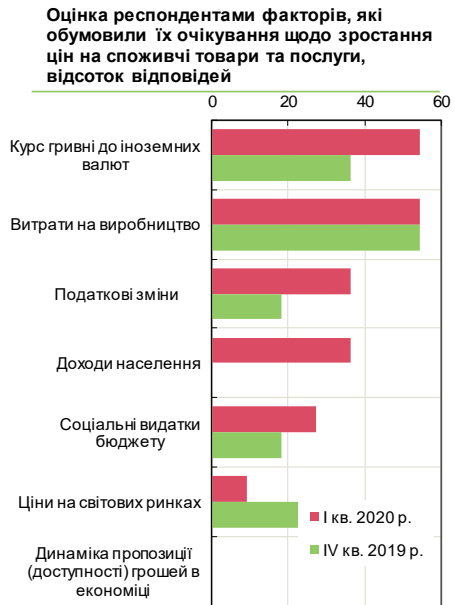
³ В окремих випадках незначні розбіжності між підсумками та сумою складових можливі за рахунок округлення.

⁴ Індекс ділових очікувань – агрегований показник щодо очікуваного розвитку підприємств у наступні 12 місяців, розрахований за балансами відповідей респондентів стосовно змін фінансово-економічного стану підприємства та майбутньої економічної активності.

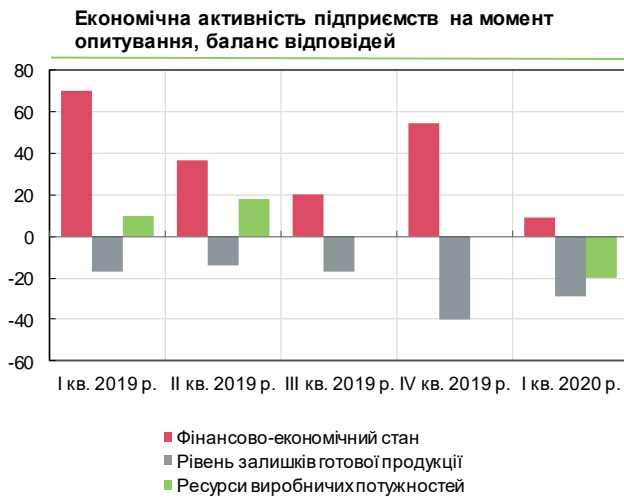
Графік 1

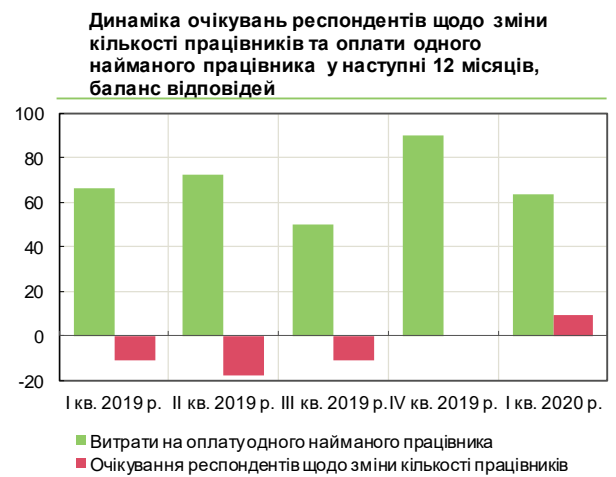
Графік 2

Графік 3

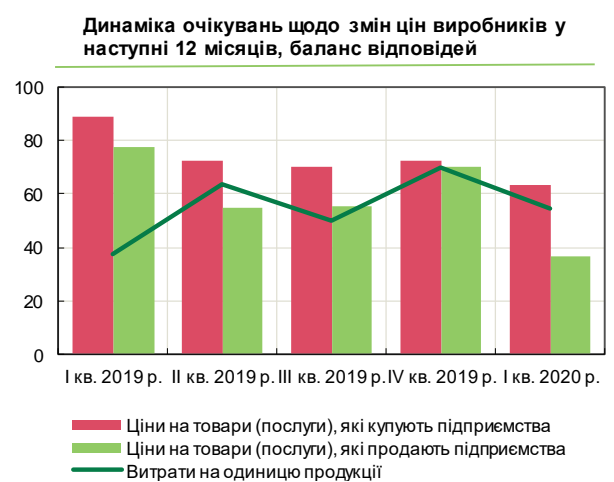
Графік 4

Графік 5

Графік 6

Графік 7

Графік 8

Графік 9

Графік 10

